

Partille kommun
partille.kommun@partille.se

2022-04-25
Dnr 2020:5416

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
kvalitet i undervisningen i moderna språk –
undervisning för kommunikativ förmåga vid
Lexby skola i Partille kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Lexby skola i Partille kommun. Syftet är att granska kvaliteten i några delar av undervisningen i moderna språk (i språken franska, spanska och tyska) – undervisning för kommunikativ förmåga inom ramen för språkval i grundskolan. Granskningen omfattar 30 grundskolor spridda över landet. Ett fåtal av skolorna erbjuder moderna språk via fjärrundervisning.

Granskningen ska besvara två frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen i moderna språk eleverna möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga (produktion och interaktion) så att de kan använda målspråket i olika sammanhang?
2. I vilken utsträckning skapar skolan förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet som ger eleverna reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk?

Detta beslut avser Lexby skola i Partille kommun. Skolinspektionen har genomfört fyra lektionsobservationer i språken franska, spanska och tyska. Dessutom har intervjuer med elever, lärare och rektor genomförts. Granskningen genomfördes 22-23 mars 2022 av utredarna Johan Hieronymus samt Maria Lodmark. Intervjuerna och lektionsobservationerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudmannen. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolor som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under december 2022.

Fakta om verksamheten

Lexby skola är en kommunal grundskola med årskurserna 6-9 i Partille kommun. På skolan går cirka 500 elever. På Lexby skola erbjuder man de moderna språken franska, spanska och tyska. Det finns också ett antal elever som läser ytterligare svenska och/eller engelska istället för ett modernt språk. Vid tiden för Skolinspektionens granskning finns en tillförordnad rektor på skolan. Skolans tidigare rektor avslutade sin tjänst i februari 2022 och en ny, ordinarie rektor tillträder i maj 2022. Vid rektorsintervjun fanns därför förutom den tillförordnade rektorn också skolans biträdande rektor samt en ämnesansvarig lärare i moderna språk med då den tillförordnade rektorn inte ansågs sig ha någon insyn i de moderna språken.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen vilket beskrivs i bilaga 1 Bedömningsområden. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men att utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär också en skriftlig redovisning av åtgärder av skolan. Om Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Lexby skola i Partille kommun i följande utsträckning:

Undervisningen ger elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i moderna språk i flera delar ger eleverna möjlighet att utveckla sin kommunikativa förmåga men att utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Rektorn och lärarna behöver se till att undervisningen i högre grad utgår ifrån elevernas intressen samt att eleverna får möjlighet att utvärdera sin undervisning på ett systematiskt vis.
- Rektorn bör skapa förutsättningar för samtliga lärare i moderna språk att kontinuerligt samverka kring planering och utveckling av undervisningen.

Skolan skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet

Skolinspektionen bedömer att skolan i flera delar skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet i moderna språk men att utvecklingsområden finns

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 14 oktober 2022 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Observera att det är bra att mallen skickas ut separat som ett Worddokument, för att underlätta skolans arbete med att fylla i den.

Redogörelsen skickas via e-post, till: maria.lodmark@skolinspektionen.se.
Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2020:5416) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område. I slutet på varje område finns en sammanfattande bedömning.

Undervisningen ger elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga

I detta område granskas om undervisningen i moderna språk ger eleverna möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Det handlar bland annat om att eleverna får möjlighet att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt lära sig att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare.

Undervisningsidé kring kommunikativ förmåga på målspråket

Granskningen visar att lärarna har en gemensam undervisningsidé och att det är centralt för dem att eleverna lär sig kommunicera på målspråket. Vidare framkommer att lärarna arbetar för att utveckla elevernas interkulturella kompetens i hög omfattning. Granskningen visar att lärarna behöver efterfråga elevernas uppfattning av undervisningen i högre omfattning för att kunna utveckla innehållet efter deras synpunkter. Ytterligare visar granskningen att lärarna i moderna språk har få tillfällen att gemensamt samverka kring planering och utveckling av undervisningen.

Lärarna har en gemensam undervisningsidé utifrån att utveckla elevernas kommunikativa förmåga på målspråket

Lärarna berättar i intervju att de identifierat den kommunikativa förmågan som den svåraste för eleverna och därför utvecklat olika strategier för att ge dem verktyg att utvecklas inom detta område. Den kommunikativa förmågan är centralt för undervisningen i moderna språk. Samtliga lärare är med i en kommunövergripande satsning, ämnesdidaktiskt kollegium, som har fokus på det kommunikativa och det muntliga. Det är två av skolans moderna språklärare som deltar i den grupp som har just moderna språk som utgångspunkt medan de andra lärarna deltar i andra grupper. Lärarna uppger att de har en gemensam bas i arbetet och att även om inte alla deltar i samma grupp har det gemensamma arbetet effekt på alla. Lärarna utgår ifrån styrdokumentet i sin planering men uppger att de inte har utrymme för någon större samplanering. Det ämnesdidaktiska har fått stått tillbaka på grund av det allmändidaktiska, uppger de. Rektorn säger i intervju att hen känner till dessa synpunkter men är av uppfattningen att ämneslärarna berikas utifrån det allmändidaktiska kollegiet även om alla inte sitter i gruppen med moderna språk.

Lärarna uppger att de inom allmändidaktiskt kollegium utgår ifrån variationsteori och att detta varit en grund för hur de identifierat elevernas behov för att ge dem relevanta verktyg för att kunna utveckla sin kommunikativa förmåga. De ramar in undervisningen med gemensamma rutiner i uppstart och avslut. Detta skapar en trygghet i klassrummet som är centralt för att eleverna ska våga kommunicera.

Interkulturella aspekter är en integrerad del av språkundervisningen

Lärarna berättar att de arbetar med interkulturalitet på olika sätt. Det är viktigt att uppmärksamma eleverna på deras egen kultur för att göra dem mer medvetna och öppnare inför andras, säger de. De beskriver olika områden som de utgår ifrån som högtider, måltider, skola och samhällsliv. De använder en variation av stoff som filmer, texter, poddar och läromedel. Någon lärare säger att hen också använder sig av autentiska program på målspråket vilket också ger en större inblick i just det landets kultur och normer.

I elevintervjuer beskrivs hur de på olika sätt arbetar med interkultur i undervisningen. Eleverna ger exempel på hur de gjort olika presentationer av länder som talar det aktuella språket, mat, högtider och samhällsliv. Flera elever berättar att deras lärare ofta pratar om skillnader, exempelvis i skolan, mellan målspråksländer och Sverige. Det förekommer också ofta, säger eleverna, att de talar om olika normer, som i Frankrike, där man är mer artig i samtal med lärare och människor man inte känner (exempelvis att nia och inte dua). Detta är något som också noterades vid lektionsobservationer. I någon klass finns flera elever med modersmål spanska vilket läraren använder för att skapa samtal kring interkultur. Rektorn berättar att man har ett uppbyggt samarbete med en skola i Spanien, en vänskola där eleverna kommunicerar med varandra.

Det framkommer vid elevintervjuer att det varierar i vilken utsträckning eleverna kan se sig som framtida målspråksanvändare. En elev berättar att hen ofta reser till Frankrike och därför har nytta av sina språkstudier. En annan elev beskriver att hen lockas av att kunna använda språket i sitt framtida liv medan ytterligare en elev uttrycker att hen endast använder språket i skolan och inte ser att hen kommer att ha nytta av det i framtiden. En del av eleverna berättar att deras lärare pratat om syftet av att kunna språk men att det inte sker kontinuerligt utan mest varit i början när de började läsa ämnet medan några säger att deras lärare pratar om syftet ofta.

Elevernas uppfattning av undervisningen bör efterfrågas i större omfattning

Enligt majoriteteten av eleverna efterfrågar lärarna sällan återkoppling från dem om innehållet på lektionerna men någon elev uppger att deras lärare ibland ber dem om feedback. De upplever att innehållet är bestämt och att lärarna följer sin planering. Lärarna beskriver att de gör kontinuerliga och korta temperaturmätningar i sina grupper, ibland kan de använda en Kahoot med någon fråga kring hur eleverna upplevde vissa moment. Lärarna säger att de läser av och ser vad som

fungerar för eleverna. Något systematiskt arbete för att ta tillvara på elevernas reflektioner finns inte men lärarna försöker lyssna på eleverna och ta in deras synpunkter.

Lärarna i moderna språk träffas sällan sedan det allmändidaktiska kollegiet startat och när de väl gjort det har fokus legat på praktiska saker. De uppger att deras samverkan har minskat och att de sällan träffas för samplanering och utveckling av undervisningen. De planerar sin undervisning var för sig. Möten dem emellan är mer av informell karaktär när de får en möjlighet att ses i korridorer eller personalrum. Tiden finns inte för dem att tillsammans utveckla undervisningen, något de uppger att de saknar.

Arbetsformer och stöd för användande av målspråket

Granskningen visar att eleverna får möjlighet att använda målspråket på ett varierat och vardagsnära sätt i undervisningen. Vidare visar granskningen att lärarna till en viss del anpassar undervisningen till elevernas behov men att specialpedagogiskt stöd inte finns att tillgå i moderna språkundervisningen.

Eleverna ges goda möjligheter att använda målspråket på ett vardagligt och verklighetsnära sätt

Lärarna säger i intervju att de skapar mycket stoff själva utifrån olika källor när de inte tycker att läromedlet räcker till. Eleverna får möjlighet till att använda målspråket på ett varierat och vardagsnära sätt. En gemensam sak som alla moderna språklärare gör på skolan är att de har en gemensam uppstart och ett avslut på lektionerna där de alltid talar målspråket. Där kan de fokusera på ord och fraser som är relevanta för det ämnesområde som de för tillfället arbetar med. Arbetsområdena är vardagsnära och kan vara skolan, väder, mat, etc. vilket också noterades vid lektionsobservationer. Lärarna berättar också att de använder sig mycket av bildstöd som ett underlag för att exempelvis kunna skapa en berättelse och att de kan använda sig av verbkort vilka eleverna kan skapa meningar utifrån. Lärarna säger att eleverna är kreativa och vill gärna producera eget. De försöker att skapa en bra balans mellan styrda och mer fria uppgifter i undervisningen.

Eleverna säger att de till största del arbetar utifrån sitt läromedel men att de också utgår ifrån annat stoff. De arbetar mycket med att skriva och tala utifrån dialoger med ett vardagligt innehåll. Ibland får de kort med bilder på som de samtalar kring, de spelar spel eller gör olika presentationer. Ytterligare exempel på uppgifter de gjort är att skriva om en påhittad resa, att skriva kärleksbrev och dikter. De arbetar i olika konstellationer, individuellt, i par och i grupper. Eleverna tycker att det är en bra blandning mellan skriftliga och muntliga uppgifter. Vissa elever uttrycker att de talar målspråket i hög omfattning och att deras lärare alltid uppmuntrar till det medan andra säger att de inte talar språket så mycket. Lärarna beskriver att de försöker styra undervisningen så att alla elever får möjlighet att använda målspråket ge-

nom att fördela ordet så alla får komma till tals samt att lärarna ofta styr vilka eleverna ska arbeta med. Eleverna beskriver att deras lärare pratar växelvis på målspråket och på svenska under lektionerna. Vid lektionsobservationer noterades att lärarna använde målspråket i hög omfattning.

Lärarna anpassar undervisningen efter elevernas individuella förutsättningar

Det framkommer i intervjuer att eleverna är av uppfattningen att deras lärare kan variera undervisningen efter enskilda elevers behov. En elev (i årskurs sju) ger exempel på hur hen fick uppgifter från en lärobok riktad mot årskurs nio när hen efterfrågat lite mer utmaningar. Många av eleverna uppger att de inte upplever att det finns något större behov av svårare uppgifter men att de är övertygade om att de har möjlighet att få det om de så önskar. De säger att om någon tycker att det är svårt så kan man få lättare uppgifter och hjälp av lärarna. Lärarna lyssnar om det är något som behöver förändras, säger de.

Lärarna beskriver att de försöker vara kreativa och skapa en mångfald i uppgifter och input till eleverna. De använder sig av olika källor för att göra undervisningen varierad och relevant för eleverna. De får tips från olika språkgrupper på Facebook och de använder sig ofta av autentiskt material från målspråkslandet. Någon lärare säger att hen upplever att när eleverna kommer upp i årskurs nio räcker inte läromedlet till, det är inte tillräckligt kommunikativt och hen behöver lägga till ytterligare innehåll för att skapa en undervisning som kan utveckla elevernas kommunikativa förmåga på ett tillräckligt vis.

Lektionsobservationer visar att lärarna varierar undervisningen genom att exempelvis låta eleverna arbeta i olika konstellationer som i par eller grupp. Vidare visar observationerna att lärarna ofta rör sig runt i klassrummet när eleverna arbetar och försöker stötta dem och försöka förklara hur eleverna ska förstå innehållet i det de arbetar med, genom att ställa dem frågor eller att ge dem olika språkliga strategier (se nästa avsnitt).

Lärarna beskriver att de gör extra anpassningar för elever som är i behov av det men att det inte går att få något specialpedagogiskt stöd i moderna språk. Detta är något som rektorn också bekräftar i intervju. Detta berörs längre fram i detta beslut.

Vägledning och arbetssätt för att pröva strategier då språket inte räcker till

Granskningen visar att lärarna ger eleverna vägledning och olika typer av språkliga strategier då eleverna fastnar och inte kommer vidare i språket.

Lärarna arbetar aktivt med att ge vägledning och strategier då språket inte räcker till

Eleverna säger i intervju att om de fastnar på ett ord i skrift eller tal så kan läraren hjälpa dem genom att ge dem vissa verktyg. Det kan vara att hitta en synonym till ordet, att tänka på vad ordet heter på svenska eller att försöka arbeta om meningen de fastnat i. Lärarna säger också till eleverna att hjälpa varandra och om det är något som lärarna hör eller ser att många elever har svårt med, tar de upp detta med hela gruppen och skriver ned det på tavlan.

En lärare berättar att hen arbetar mycket med nyckelord som hen skriver upp på tavlan. Lärarna beskriver hur de försöker få eleverna att förenkla texter och tal för att de i större omfattning ska använda sig av målspråket. Vi jobbar också mycket med färdiga fraser, chunks säger de, vilket kan vara ett sätt att lösa problem i kommunikationen. I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av inför besöket på skolan beskriver lärarna att de arbetar mycket med användning av följdfrågor, reaktionsord och stödfrågor samt vissa fasta uttryck för att främja den kommunikativa förmågan.

Vid lektionsobservationer skriver lärare upp formeluttryck och ord som eleverna kan behöva inför de olika övningarna. När eleverna arbetar i par eller i grupp går lärarna runt och stöttar dem med ord och uttryck. Vid några tillfällen samlar lärarna eleverna och går gemensamt igenom något som de uppmärksammat att eleverna har svårt med.

Klassrumsklimat för att förebygga talängslan och uppmuntra användning av språket

Granskningen visar att det till stora delar råder ett tillåtande klassrumsklimat i undervisningen i moderna språk. Vidare visar granskningen att lärarna medvetet arbetar för att eleverna ska våga tala målspråket på lektionerna.

Klassrumsklimatet är tillåtande men alla elever vågar inte prata

Majoriteten av eleverna i intervju beskriver ett klassrumsklimat som är tillåtande och där de vågar att göra fel. Någon elev uppger dock att hen inte vågar det då andra elever i klassrummet skrattar. Hen säger också att det endast är ett fåtal elever som räcker upp handen och pratar medan många sitter tysta. Eleverna säger att deras lärare är uppmuntrande och peppande men att vissa elever är väldigt blyga vilket kan göra att det blir lite spänd stämning i klassrummet.

Lärarna beskriver att det är viktigt att eleverna lär känna varandra vilket de inte alltid gör då de kommer ifrån olika klasser. De får göra detta genom att lärarna styr placering och samlingsformer så att eleverna får öva på att arbeta med olika elever i gruppen. Det är dock inte alltid på det viset, säger en lärare. Ibland kan det vara tryggare för eleverna att få arbeta med någon de känner sen tidigare. De beskriver att de arbetar aktivt för att skapa ett tryggt klassrum där eleverna vågar göra misstag och de säger att de inte rättar eleverna när de pratar i klassrummet.

även om det blir fel. En lärare säger också att hen använder sig själv som exempel då hen är modersmålstalare på målspråket och ibland gör fel i svenskan.

På frågan om de kan se några skillnader mellan killar och tjejer har lärarna lite olika uppfattning. En lärare kan inte se någon skillnad medan en annan tycker att killarna tar för sig mer i klassrummet medan flickorna är mer försiktiga i stora grupper.

Sammanfattande bedömning av området:

Granskningen visar att lärarna har en gemensam undervisningsidé och att det är centralt för dem att eleverna lär sig kommunicera på målspråket. Vidare framkommer att lärarna arbetar för att utveckla elevernas interkulturella kompetens i hög omfattning. Granskningen visar att lärarna behöver efterfråga elevernas uppfattning av undervisningen i högre omfattning för att kunna utveckla innehållet efter deras synpunkter. Ytterligare visar granskningen att lärarna har få tillfällen att gemensamt samverka kring planering och utveckling av undervisningen i moderna språk.

Granskningen visar att eleverna får möjlighet att använda målspråket på ett varierat och vardagsnära sätt i undervisningen. Vidare visar granskningen att lärarna till en viss del anpassar undervisningen till elevernas behov men att specialpedagogiskt stöd inte finns att tillgå i moderna språkundervisningen. Avslutningsvis visar granskningen att det till stora delar råder att tillåtande klassrumsklimat i undervisningen i moderna språk. Vidare visar granskningen att lärarna medvetet arbetar för att eleverna ska våga tala målspråket på lektionerna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn och lärarna behöver se till att undervisningen i högre grad utgår ifrån elevernas intressen samt att eleverna får möjlighet att utvärdera sin undervisning på ett systematiskt vis.

Skolinspektionens granskning visar att eleverna upplever att lärarna inte efterfrågar deras upplevelser av undervisningen i någon större eller i systematisk omfattning. Någon grupp har utvärderat undervisningen i någon form medan andra inte har det. Eleverna upplever inte heller att lärarna efterfrågar vad de är intresserade av. Eleverna har flera förslag på hur undervisningen i moderna språk skulle kunna utvecklas och genom att i högre utsträckning utforma undervisningen efter deras synpunkter och intresseområden skulle elevernas motivation för studier i moderna språk kunna stärkas.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna i högre utsträckning tar reda på och utgår ifrån områden som eleverna är nyfikna på. Ytterligare rekommenderas att eleverna systematiskt och regelbundet får möjlighet att utvärdera sin undervisning i moderna språk.

- Rektor bör skapa förutsättningar för samtliga lärare i moderna språk att kontinuerligt samverka kring planering och utveckling av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna i moderna språk har få tillfällen att kunna planera och utveckla undervisningen tillsammans. Lärarna planerar sin undervisning enskilt då gemensam tid inte finns i någon större utsträckning och detta är något de saknar. Genom att skapa strukturer och förutsättningar för samverkan stärks också likvärdigheten i innehåll och utförande i respektive språk.

Skolinspektionen rekommenderar att rektor skapar förutsättningar för lärarna i moderna språk att kunna träffas mer regelbundet för att kunna samverka kring planering och utveckling av ämnet moderna språk.

Skolan skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet

I detta område granskas skolans arbete för att skapa förutsättningar för hög kvalitet i undervisningen i moderna språk. Detta för att studierna i moderna språk ska förbli attraktiva och ge eleverna förutsättningar att fullfölja sina studier.

Likvärdig status kring undervisningen i moderna språk

Granskningen visar att de moderna språken inte har likvärdig status som andra ämnen. Detta beror till stor del på att ämnet inte är obligatoriskt och kan väljas bort.

Moderna språk har inte likvärdig status som andra ämnen

Lärarna uppger i intervju att de moderna språken har en relativt hög status på skolan men att exempelvis avsaknaden av egna ämneskonferenser kan vara en indikator på lägre status. I den dokumentation som skickats in till Skolinspektionen före besöket beskriver lärarna att de känner sig prioriterade och uppskattade samt att ämnet moderna språk har en bra fördelning av undervisningstid samt att ledningen är lyhörd för önskemål om exempelvis läromedel. Lärarna upplever att eleverna inte tycker att moderna språk är lika viktigt som vissa andra ämnen i skolan och att det beror på att ämnet går att välja bort. De ser också en problematik i att eleverna

också kan uppmanas att avbryta sina studier i moderna språk istället för att få möjlighet till ett särskilt stöd för att klara av ämnet. Detta berörs längre fram i beslutet.

Inte någon av de intervjuade eleverna anser att ämnet moderna språk är lika viktigt som ämnena matematik, svenska eller engelska. Några tycker att det är viktigt och ligger strax under ovanstående nämnda ämnen medan andra inte ser vikten av ämnet alls och heller inte kan se att de kommer att ha någon användning för det i framtiden. Samtliga elever uppger att hur de upplever ämnets status har mycket med deras eget intresse för ämnet att göra. Rektorn uppger att hen anser att statusen för moderna språk är god på skolan men att det är ett problem att man kan välja bort ämnet. Hen beskriver också att det även bland kollegor kan finnas en bild av att det är mindre press för de undervisande lärarna i moderna språk då det är ett ämne som kan plockas bort. Både rektor och lärare beskriver också vikten av att titta på undervisningens innehåll och att skapa en motivation för ämnet då det inte har samma ställning eller hörs i samhället på samma sätt som engelskan.

Rektorn uppger att eleverna ges sitt förstahandsval i moderna språk och att undervisningen följs upp och utvärderas efter varje läsår. Senast tittade de på betygsskillnader mellan pojkar och flickor. Någon lärare bekräftar att man på skolläsningsnivå tittar på betyg men att man inte följer upp undervisningen utifrån fler parametrar än så. Det finns ju många aspekter som påverkar såsom stora skillnader i gruppstorlek, säger hen. Rektorn berättar att man har tagit hänsyn till gruppstorlek i viss utsträckning. I spanskan, som har de största grupperna, har skolan skapat ett hemklassrum som i större utsträckning kan stimulera eleverna i deras språkinläring genom visuella material. Ambitionen är, säger rektorn, att alla elever ska få ett sådant klassrum. Detta är något som också språklärarna ger uttryck för att de önskar.

Arbetet för att säkra kompetens till undervisningen i moderna språk

Granskningen visar att skolenheten arbetar för att höja den allmändidaktiska kompetensen hos samtliga lärare. Lärare i moderna språk saknar dock en mer ämnes-specifik kompetensinsats.

Som tidigare nämnts arbetar skolenheten övergripande med ämnesdidaktiskt kollegium som ett riktat kompetensutvecklingsområde för samtliga pedagoger. Även om lärarna i moderna språk tycker att det är ett utvecklande lärande som spiller över på samtliga ämnen saknar de riktade insatser mot moderna språk. De uppger att det ligger på dem själva att initiera och att det är svårt att få till inom skolans budgetram. Rektorn bekräftar att det är en ekonomisk fråga och att fokus just nu är det ämnesdidaktiska kollegiet.

Lärarna uppger att de i första hand täcker upp för varandra om det är någon som är frånvarande. De vet inte vilken övergripande stöttning som eventuellt vikarier

får men att de finns tillgängliga om det behövs. Det finns en obehörig lärare på skolenheten men hen är i det närmaste klar och har en mentor som stöttar upp vid behov och som funnits med vid bedömning och betygssättning tidigare.

Arbetsätt och uppföljning för att främja att fler elever fullföljer sina studier behöver utvecklas

Granskningen visar att det är främst elever som har svårigheter i andra ämnen som avbryter sina studier i moderna språk. Stöd utanför undervisningens ram ges i låg utsträckning.

Lärarna berättar att elever som har svårigheter med måluppfyllelse i ämnena engelska och svenska oftast förordas att avbryta sina studier i moderna språk till förmån för att läsa dessa ämnen i större omfattning istället. Lärarna säger att de försöker att ge eleverna extra anpassningar inom ramen för sin undervisning men att de märker en skillnad i moderna språk i jämförelse med andra ämnen utifrån förutsättningar för eleverna att få fördjupat stöd. Det finns ingen specialpedagogisk kompetens kopplad till moderna språk. En lärare berättar att det finns en mapp på skolan där man kan läsa om extra anpassningar och hur man kan göra.

Rektorn säger att eleverna kan få stöd i mindre sammanhang men att det inte finns upparbetade strukturer att stötta specialpedagogiskt i moderna språk. Hen berättar att det för närvarande inte finns något studiestöd efter skolan med stöttning av en lärare som är behörig i moderna språk men att det kommer att finnas från och med hösten 2022.

I samtal med enskilda elever som avbrutit sina studier i moderna språk framkommer att elever uppmanats att sluta läsa sitt moderna språk då de haft svårigheter i svenska och/eller engelska. Detta trots att studierna i det moderna språket fungerat bra och att de velat fortsätta läsa ämnet. Rektorn känner till att detta förekommit men betonar att det är viktigt att inte ta bort det som fungerar. Ibland har de moderna språken ställts emot svenskan och engelskan, säger hen.

Skolenheten har en upparbetad rutin när en elev avslutar sina studier i moderna språk. Lärarna beskriver att om en elev hoppar av så har de samtal med mentor, vårdnadshavare, elev och rektor. Ibland kan också studie- och yrkesvägledaren närvara men detta sker främst om det är äldre elever. Någon lärare uppger att eventuella mönster vid elevers avhopp är svårt att se, förutom att skolan kanske borde ha gått in med stödinsatser tidigare. Någon lärare säger att hen kan se att eleverna har taktiska motiv för avhopp, att de satsar på högre betyg i andra ämnen och därför väljer att hoppa av.

Sammanfattande bedömning av området:

Granskningen visar att de moderna språken inte har likvärdig status som andra ämnen. Detta beror till stor del att ämnet inte är obligatoriskt och kan väljas bort. Ytterligare visar granskningen att skolenheten arbetar för att höja den allmändidaktiska kompetensen hos samtliga lärare. Lärare i moderna språk saknar dock en mer ämnesspecifik kompetensinsats. Slutligen visar granskningen att det är främst elever som har svårigheter i andra ämnen som avbryter sina studier i moderna språk. Stöd utanför undervisningens ram ges i låg utsträckning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk.

Skolinspektionens granskning visar att elevernas möjlighet att få stöd i moderna språk är liten och att elever väljer bort moderna språk för att klara kunskapskraven i andra ämnen. Möjligheten att få stöd inom eller utanför den ordinarie undervisningens ram är begränsad.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna gör en analys av orsaken till att elever avbrutit sina studier i moderna språk för att se om det finns en koppling till brist på stöd och avhoppet. Vidare förutsätter Skolinspektionen att skolan härnäst betraktar moderna språk som likvärdigt med övriga ämnen när det gäller att ge eleverna extra anpassningar och stöd.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Wide
Beslutsfattare

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även föredragande Maria Lodmark och utredare Johan Hieronymus deltagit.

Bilaga 1: Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive frågeställning granskas följande:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning ger undervisningen i moderna språk elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga (produktion och interaktion) så att de kan använda målspråket i olika sammanhang?

1. Undervisningsidé kring kommunikativ förmåga på målspråket
2. Arbetsformer och stöd för användande av målspråket
3. Vägledning och arbetssätt för att pröva strategier då språket inte räcker till
4. Klassrumsklimat för att förebygga talängslan och uppmuntra användning av språket

Frågeställning 2: I vilken utsträckning skapar skolan förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet som ger elever reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk?

1. Likvärdig status kring undervisningen i moderna språk
2. Arbete för att säkra kompetens till undervisningen i moderna språk
3. Förutsättningar för fjärrundervisning i moderna språk (endast för skolor med fjärrundervisning)
4. Arbetssätt för att främja att fler elever fullföljer studier i moderna språk

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: (<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/skolans-arbete-for-kvalitet-i-undervisningen-i-moderna-sprak--undervisning-for-kommunikativ-for-maga/>)

Bilaga 2: Författningsstöd

Enligt **skollagen**¹ ska elever i grundskolan erbjudas undervisning i moderna språk. I **skolförordningen**² anges under vilka förutsättningar som undervisning ska erbjudas och anordnas i språken franska, spanska och tyska. Under vissa förutsättningar får fjärrundervisning anordnas i ämnet moderna språk i grundskolan (10 kap 4 och 8 §§ och 21 kap 2-5 §§ skollagen, 5 a kap. 2-4 §§ och 9 kap. 5-7 skolförordningen).

Frågeställning 1

Enligt **skollagen** ska det i utbildningen i grundskolan tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I skollagen föreskrivs att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vidare anges i skollagen att elever i grundskolan ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av skollagens framgår också att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av **skolförordningen** framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av **läroplanen** framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning. Vidare anges i läroplanen att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan. Därtill framgår av läroplanen att läraren tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen. Av läroplanen framgår också att rektorn har ansvaret för skolans resultat och, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet (1 kap. 4-5 §§, 3 kap 2 § och 5 kap 3 § skollagen, 5 kap. 2 § skolförordningen, Lgr11; 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).

Av **kursplanen**³ för ämnet moderna språk framgår att undervisningen i moderna språk syftar till att bland annat ge eleverna möjlighet att utveckla en allsidig

¹ Skollag (SFS 2010:800)

² Skolförordning (SFS 2011:185)

³ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Kursplaner, 5.6 Moderna språk.

kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talat och skrivet språk, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och lösa problem när språkkunskaperna inte räcker till⁴ (Lgr11; Kursplaner, 5.6 Moderna språk).

Frågeställning 2

I **skollagen** föreskrivs att det pedagogiska arbetet vid skolenheten ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas och ansvarar för att kvalitetsarbete vid skolenheten genomförs. I **läroplanen** anges att rektor ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Vidare har rektorn, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (2 kap. 9 § och 4 kap. 4 § skollagen, Lgr 11; Varje skolas utveckling, 2.8 Rektors ansvar).

En elev i grundskolan ska enligt **skollagen** ges extra anpassningar om det befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd i grundskolan ska ges elever på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av **läroplanen** framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (3 kap 5 och 7-10 §§ skollagen, Lgr; 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektors ansvar).

⁴ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ändras den 2 juli 2021 genom förordning SKOLFS 2021:5 som tillämpas första gången på utbildning från och med höstterminen 2022 (Lgr22).

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde X: <Här klipps utvecklingsområdet in i sin helhet. I det fall det finns flera utvecklingsområden kopieras denna malltext efter antalet identifierade utvecklingsområden. Ett tips är att denna bilaga gå med som ett wordfil när beslutet expedieras, detta så det blir enkelt för huvudmannen att använda mallen.>
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt? <Om beslutet endast gäller huvudmannanivå ska denna ruta tas bort.>